

2024

SANSKRIT — HONOURS

Paper : DSE-B-1

(KĀVYA)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section – A

Unit – I

(Marks : 20)

1. अधोलिखितेषु यथेच्छम् एकस्योत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लेख्यम्।
- (a) साहित्यदर्पणस्य प्रथमपरिच्छेदमनुसृत्य विश्वनाथसमर्थितं काव्यप्रयोजनं विव्रियताम्। 10
- (b) मम्मटनिरूपितकाव्यलक्षणे प्रयुक्तस्य 'सगुणौ' इति पदस्य अनावश्यकता विश्वनाथमतमनुसृत्य विचार्यताम्। 10
- (c) कः वक्रोक्तिजीवितकारः? तस्य मतं यथा विश्वनाथेन खण्डितं तत् पर्यालोच्यताम्। 2+8
2. अधोलिखितेषु विषयद्वयमवलम्ब्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च टीका लेखनीया। 5×2
- (a) आनन्दवर्धनः।
- (b) रीतिः।
- (c) रसाभासः।
- (d) भावः।

Unit – II

(Marks : 25)

3. अधोलिखितेषु यथामति एकस्योत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लेख्यम्।
- (a) विश्वनाथसम्मतं वाक्यलक्षणं लिखित्वा प्रतिपदव्यावृत्तिपूर्वकं विचार्यताम्। 2+8
- (b) को नाम सङ्केतः? विश्वनाथमतानुसारेण सङ्केतितार्थस्य बोधने अभिधायाः कार्यकारित्वं विव्रियताम्। 3+7
- (c) विश्वनाथसम्मतं व्यञ्जनास्वरूपं व्याख्याय लक्षणाभूलायाः व्यञ्जनायाः स्वरूपं सोदाहरणं विचार्यताम्। 5+5

Please Turn Over

(0663)

4. अधोलिखितेषु कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च व्याख्या करणीया।

7×1

- (a) वर्णाः पदं प्रयोगार्हानन्वितैकार्थबोधकाः।
- (b) रूढेः प्रयोजनाद् वासौ लक्षणा शक्तिरर्पिता।
- (c) आरोपाध्यावसानाभ्यां प्रत्येकं ता अपि द्विधा।

5. अधोलिखितेषु द्वयोः टीका संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लेखनीया।

4×2

- (a) महावाक्यम्।
- (b) योग्यता।
- (c) लक्षणलक्षणा।
- (d) तात्पर्यार्थः।

Unit – III

(Marks : 20)

6. अधोलिखितेषु षट् प्रश्नाः संक्षेपेण पूर्णवाक्येन च संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च समाधेयाः।

2×6

- (a) स्थायिभावः कदा रसतामेति?
- (b) केषां जनानां रसस्य आस्वादनं भवेत्?
- (c) के नाम सात्त्विकभावाः?
- (d) व्यभिचारिभावाः कतिविधाः?
- (e) विश्वनाथस्य मते अनुभावस्य लक्षणं किम्?
- (f) स्थायिभावाः कतिविधाः?
- (g) शृङ्गाररसे नायकस्य के सहायाः?
- (h) विभावभेदः नामतः लिख्यताम्।
- (i) विश्वनाथस्य मते रसास्वादं प्रति कस्य हेतुत्वम्?

7. अधोलिखितेषु कस्यचिदेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च व्याख्या कार्या।

8×1

- (a) करुणादावपि रसे जायते यत् परं सुखम्।
सचेतसामनुभवः प्रमाणं तत्र केवलम्॥
- (b) रसे सारश्चमत्कारः सर्वत्राप्यनुभूयते।
- (c) अनौचित्यप्रवृत्तत्वे आभासो रसभावयोः।